

Ανασυγκρότηση της Ηλείας με επίκεντρο την Αρχαία Ολυμπία

Διαδικτυακή Ημερίδα Διαβούλευσης 13 Δεκεμβρίου 2022

Παρουσίαση Ενδιάμεσης Έκθεσης

Καθηγητής Γιώργος Πετράκος
Διευθυντής Εργαστηρίου Αναπτυξιακής Πολιτικής
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

διαΝΕΟσις
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Διαδικασίες εκπόνησης και διαβούλευσης

- Η μελέτη αξιοποιεί και συνδυάζει την **επιστημονική** με την **τοπική γνώση** και **εμπειρία** μέσω μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας διαβούλευσης που περιλαμβάνει, ιδέες και προτάσεις από τις εξής πηγές:
- Αναπτυξιακό Συνέδριο Αρχαίας Ολυμπίας
- Προτάσεις Προσωπικοτήτων
- Ολυμπία Forum II
- Υπομνήματα Φορέων
- Θεσμικά Κείμενα Περιφέρειας
- ΟΧΕ Αρχαίας Ολυμπίας
- Συνεντεύξεις Προσωπικοτήτων

Θετικές διαπιστώσεις για την Ηλεία

- Ευνοϊκή γεωμορφολογία και εύφορες εκτάσεις
- **Μεγάλο θαλάσσιο μέτωπο**
- Σημαντικό **πολιτιστικό και αρχαιολογικό** απόθεμα
- Τοπία της φύσης και περιοχές έντονου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος
- Δυνατότητες ανάπτυξης **εναλλακτικού** τουρισμού υψηλής ποιότητας
- Παραδοσιακοί **ορεινοί οικισμοί**
- Δύο σημαντικά **λιμάνια**
- Πρόσβαση σε τέσσερα **αεροδρόμια**
- Γεωγραφική εγγύτητα με δύο μεγάλες πόλεις (**Πάτρα, Καλαμάτα**)
- Υπαρξη σημαντικών **επώνυμων αγροτικών προϊόντων**

Δυσμενείς διαπιστώσεις για την Ηλεία

Παρά τα σημαντικά πλεονεκτήματα τα οποία διαθέτει, η Ηλεία έχει χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης και δυσμενείς μεταβολές στους δείκτες ευημερίας:

- **Το ΑΕΠ αντιστοιχεί στο 67% του εθνικού Μ.Ο.** κατατάσσοντας την Ηλεία στις χαμηλότερες θέσεις (42^η) ανάμεσα στις Π.Ε. της χώρας.
- **Η παραγωγικότητα της εργασίας είναι από τις χαμηλότερες** μεταξύ των Π.Ε. της χώρας (47^η) και ισούται με το 65% του εθνικού Μ.Ο.
- **Μείωση του πληθυσμού μεγαλύτερη από αυτή της Χώρας** στην περίοδο 2011-21, με τη συνολική μείωση να ξεπερνά το 20% στην περίοδο 1961-2021
- Τελευταία θέση μεταξύ των Π.Ε. της χώρας στους **πτυχιούχους ΑΕΙ**
- **Το επίπεδο ευημερίας** μετρούμενο με μια σειρά από δείκτες, όπως οι τραπεζικές καταθέσεις (49% ΜΟ), ο αριθμός των επιβατηγών αυτοκινήτων (24% ΜΟ), και ο αριθμός των γιατρών (41% ΜΟ) ανά κάτοικο παρουσιάζει ιδιαίτερα χαμηλές τιμές και βρίσκεται στις **τελευταίες θέσεις της κατάταξης** μεταξύ των Π.Ε. της χώρας.
- **Η χειρότερη επίδοση στο δείκτη οδικής ασφάλειας** με τα θανατηφόρα ατυχήματα, να είναι υπερδιπλάσια από το μέσο όρο της χώρας.

Θετικές διαπιστώσεις για την Αρχαία Ολυμπία

- Η Αρχαία Ολυμπία φιλοξενεί **παγκοσμίου φήμης αρχαιολογικά μνημεία**, και είναι το λίκνο των Ολυμπιακών Αγώνων και των παγκοσμίου εμβέλειας σύμβολων ειρηνικής συνύπαρξης
- Τα μνημεία της Αρχαίας Ολυμπίας συνδέονται με τον πυρήνα του πολιτισμού και της ταυτότητας της χώρας και αποτελούν **εθνικό κεφάλαιο και παγκόσμια κληρονομιά**.
- Το ειδικό βάρος και η παγκόσμια εμβέλεια των μνημείων και του μηνύματος το οποίο εκπέμπουν καθιστούν την **Αρχαία Ολυμπία ειδική περίπτωση εθνικής σημασίας** και προτεραιότητας.
- **ΟΧΕ**: Ολιστικό σχέδιο ανάπτυξης, ώριμο προς υλοποίηση

Δυσμενείς διαπιστώσεις για την Αρχαία Ολυμπία

- Η Αρχαία Ολυμπία **δεν έχει αξιοποιήσει** το υψηλού συμβολισμού και διεθνούς εμβέλειας πολιτισμικό κεφάλαιο της
- Χαρακτηρίζεται από ένα σχετικά **χαμηλό επίπεδο ευημερίας και ανάπτυξης** σε σχέση με τους άλλους 6 Δήμους της Ηλείας
- Καταλαμβάνει την **5^η θέση** με βάση την οικονομική διάσταση της ανάπτυξης, την **6^η θέση** με βάση την δημογραφική διάσταση, την **6^η θέση** με βάση τη διάσταση του ανθρώπινου κεφαλαίου και την **7^η θέση** με βάση τη γεωγραφική διάσταση.
- Η Αρχαία Ολυμπία **υστερεί σημαντικά** τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο.
- **Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιοχής δεν μπορεί παρά να είναι εθνικές προτεραιότητες**

Ανάλυση ανά τομέα

Υπάρχουσα Κατάσταση – Προϋποθέσεις Ανάπτυξης

- Παραγωγική διάρθρωση και εξειδίκευση
- Εξωστρέφεια και εξαγωγική βάση
- Γεωργία και κτηνοτροφία
- Μεταποίηση
- Τουρισμός και πολιτισμός
- Ευαίσθητα οικοσυστήματα
- Περιβαλλοντικός και χωροταξικός σχεδιασμός
- Πληθυσμιακή συρρίκνωση
- Κοινωνική συνοχή
- Υγεία και εκπαίδευση
- Μεταφορικές υποδομές

Παραγωγική διάρθρωση

Υφιστάμενη κατάσταση, αδυναμίες και ελλείψεις

- Υψηλή **εξάρτηση του ΑΕΠ από τον πρωτογενή τομέα**, ο οποίος είναι υπερ-πενταπλάσιος σε σχετικό μέγεθος από τον εθνικό μέσο όρο, κατέχει την 1^η θέση ανάμεσα στις Π.Ε. της χώρας και έχει σχετικά υψηλή παραγωγικότητα
- Περιορισμένη και **φθίνουσα διαχρονικά συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στο ΑΕΠ** (12%), βρίσκεται στην 32^η θέση μεταξύ των Π.Ε. και κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (79%), με χαμηλή παραγωγικότητα.
- Στον τριτογενή τομέα **κυριαρχούν το εμπόριο και η δημόσια διοίκηση**, ενώ ο τουρισμός εμφανίζει μια ελαφρά μόνο εξειδίκευση σε σχέση με τον εθνικό Μ.Ο.
- Το **μέσο μέγεθος της επιχειρηματικής δραστηριότητας** είναι αρκετά μικρότερο από το μέσο όρο της χώρας, αλλά κυρίως από αυτό των πλέον ανεπτυγμένων περιφερειών

Προϋποθέσεις ανάπτυξης και προτεραιότητες

- Ανάγκη ενός συνολικού σχεδίου ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της ανθεκτικότητας του παραγωγικού συστήματος με χαρακτηριστικά **εξωστρέφειας**, ουσιαστικής συμμετοχής σε **εθνικές και διεθνείς αλυσίδες αξίας**, καινοτομίας και **υψηλής παραγωγικότητας**

Εξωστρέφεια και εξαγωγική εξειδίκευση

Υφιστάμενη κατάσταση, αδυναμίες και ελλείψεις

- Η Ηλεία εξάγει το 7,3% του παραγόμενου ΑΕΠ, μέγεθος που αντιστοιχεί στο **43% του εθνικού μέσου όρου**
- Διαθέτει ιδιαίτερα υψηλή εξαγωγική εξειδίκευση στη γεωργική παραγωγή, αλλά **ελάχιστη εξαγωγική παρουσία** και έλλειψη εξειδίκευσης στους **άλλους κλάδους** της τοπικής οικονομίας
- Το πρότυπο αυτό της **εξαγωγικής μονοκαλλιέργειας** δημιουργεί κινδύνους για το τοπικό εισόδημα

Προϋποθέσεις ανάπτυξης, προτεραιότητες και ανάγκες

- Ενίσχυση και **διαφοροποίηση** των εξαγωγών με την επεξεργασία των προϊόντων του πρωτογενή
- Σύνδεση του **πρωτογενή τομέα με τον κλάδο των τροφίμων** και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας
- Σύνδεση του πρωτογενή τομέα και του **κλάδου των τροφίμων με την τουριστική βιομηχανία**

Γεωργία και κτηνοτροφία

Υφιστάμενη κατάσταση

- Η Γεωργία είναι ο πιο δυναμικός και **εξωστρεφής** τομέας της οικονομίας με σημαντική συμβολή στο ΑΕΠ
- Οι σημαντικότερες καλλιέργειες με βάση την έκταση είναι οι ελαιώνες (37,6%), οι ζωοτροφές (16,8%), και τα σιτηρά εκτός του σκληρού σίτου (8,5%).
- Σημαντική είναι και η ζωική παραγωγή η οποία περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό αιγοπροβάτων (361 χιλιάδες ζώα), βοοειδών (7 χιλιάδες ζώα) και κυψελών (περίπου 25 χιλιάδες)

Προτεραιότητες και ανάγκες: Σύγχρονη και ανταγωνιστική γεωργία με εξαγωγικό προσανατολισμό

- Γεωργικές υποδομές (**αρδευτικά δίκτυα ΤΟΕΒ – ΓΟΕΒ**)
- **Ομάδες παραγωγών** και **συμβολαιακή γεωργία** για επίτευξη ωφελειών κλίμακας στην παραγωγή (και εξαγωγές)
- Καθετοποίηση και επεξεργασία προϊόντων
- Κατάρτιση και **εκπαίδευση** αγροτών
- Εξασφάλιση ευνοϊκών συνθηκών προσέλκυσης **ξένου εργατικού δυναμικού**
- **Νέες** καλλιέργειες (βιολογικές, ελαιούχοι σπόροι, κλπ) και **Έξυπνη** γεωργία (χρήση τεχνολογίας)
- Επώνυμα προϊόντα (**brands**)
- **Ενεργειακές** κοινότητες

Μεταποίηση και Επιχειρηματικότητα

Υφιστάμενη κατάσταση

- **Περιορισμένη και φθίνουσα συμμετοχή στο ΑΕΠ** (12%), βρίσκεται στην 32^η θέση της εθνικής κατάταξης και στο 79% Μ.Ο.
- Περιορισμένη και **φθίνουσα συμμετοχή στην απασχόληση** (14%), βρίσκεται στην 36^η θέση στην εθνική κατάταξη, στο 76% του εθνικού Μ.Ο. και στο 45% του Μ.Ο. της ΕΕ.
- **Παραγωγική εξειδίκευση** μόνο στον κλάδο τροφίμων με 342 επιχειρήσεις και 1.163 εργαζόμενους
- **Μικρά μεγέθη** επιχειρήσεων που δεν ευνοούν την εξωστρέφεια (3,4 άτομα στον κλάδο τροφίμων)
- Προβλήματα **αδειοδότησης** εγκαταστάσεων και **λειτουργίας**

Προϋποθέσεις ανάπτυξης, προτεραιότητες και ανάγκες: Δημιουργία προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας

- Συνέργειες με πρωτογενή τομέα και τουρισμό
- **Επιχειρηματικά Πάρκα** και βιομηχανικές υποδομές
- **Κατάρτιση** εργαζομένων και επιχειρηματιών
- Μηχανισμός υποστήριξης και καινοτομίας / Συνεργασία με **Πανεπιστήμιο Πατρών – Τεχνολογικά Ιδρύματα**
- Καθεστώτα ενίσχυσης στο ΕΣΠΑ και τον Αναπτυξιακό για **πυρόπληκτες περιοχές**
- **Ευρυζωνικά δίκτυα / ψηφιοποίηση** για την ομαλή λειτουργία και ανάπτυξη των επιχειρήσεων

Τουρισμός και πολιτισμός

Υφιστάμενη κατάσταση

- Η Ηλεία φιλοξενεί **σημαντικά μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς** (σημαντικά μεσαιωνικά και θρησκευτικά μνημεία, σημαντικά μνημεία της φύσης και αξιοθέατα φυσικού κάλλους, υγρά τοπους, λίμνες και ιαματικές πηγές)
- Εκτεταμένο θαλάσσιο μέτωπο και σημαντικοί ορεινοί παραδοσιακοί οικισμοί
- Ο τουρισμός δεν έχει αξιοποιήσει πλήρως αυτές τις δυνατότητες
- Το πολιτιστικό κεφάλαιο δεν έχει μετατραπεί σε τουριστικό προϊόν υψηλής προστιθέμενης αξίας

Προτεραιότητες και ανάγκες: Δημιουργία ποιοτικού τουρισμού βασισμένου σε στρατηγική πολιτιστικών φυσιολατρικών και παραδοσιακών εμπειριών και επιμήκυνση τουριστικής περιόδου

- Βελτίωση και ανάπτυξη των αναγκαίων **υποδομών**, υπηρεσιών και τουριστικών 'προϊόντων'
- Δημιουργία προϋποθέσεων για την προσέλκυση τουριστικών ομάδων με **μεγαλύτερη** διαμονή
- Διαμόρφωση σαφούς και σύγχρονου **χωροταξικού** πλαισίου και ρυθμίσεων χρήσεων γης
- Σύστημα **υγείας** με αίσθηση ασφάλειας, ιδίως για τους ηλικιωμένους
- **Εκπαίδευση** εργαζομένων στην Τουριστική βιομηχανία
- Δημιουργία **τουριστικής εικόνας κορυφαίου προορισμού και υψηλών προσδοκιών**, με συνέργειες δράσεων μεταξύ Δήμων, φορέων και ξένων δικτύων
- **Προστασία** των μνημείων από κλιματική αλλαγή

Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Υπάρχουσα Κατάσταση

Επικράτηση μοντέλου «**Ηλιος – Θάλασσα**» με μαζικό τουρισμό, συχνά χαμηλού εισοδηματικού επιπέδου και συγκεντρωμένου στο δίκμηνο Ιουλ-Αυγ, με σοβαρές επιπτώσεις στην ποιότητα υπηρεσιών.

Ευκαιρία Ανάπτυξης

Νέο concept τουρισμού βασισμένου στη **δημιουργία σύνθετων εμπειριών** πολιτισμού, φύσης, γευστικής απόλαυσης και τοπικών παραδόσεων, αξιοποιώντας τα αντίστοιχα στοιχεία του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος για:

- Αγροτουρισμό
- Θρησκευτικό τουρισμό
- Τουρισμό τρίτης ηλικίας (Ιαματικό, Ευεξίας, κ.λπ.)
- Συνεδριακό τουρισμό
- Θαλάσσιο/καταδυτικό
- Οικοτουρισμό και Περιβαλλοντικό τουρισμό
- Γαστρονομικό τουρισμό

Απαιτείται η εκπόνηση **ειδικών μελετών εφαρμογής** σε συνεργασία με τις αντίστοιχες επαγγελματικές οργανώσεις

Περιοχές Natura και ευαίσθητα οικοσυστήματα

Υφιστάμενη κατάσταση

- Η Ηλεία φιλοξενεί διεθνούς σημασίας υγρότοπους, προστατευόμενα τοπία διεθνούς και εθνικής σημασίας και ιαματικές πηγές για τα οποία υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις για τη **διατήρηση, προστασία και ανάδειξη** του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, τη διατήρηση και ανάδειξη της ποικιλομορφίας της υπαίθρου, καθώς και τη βιώσιμη διαχείριση
- Η Ηλεία διαθέτει μια σειρά από περιοχές Natura οι οποίες καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος του παραλιακού μετώπου και του θαλάσσιου χώρου της και προστατεύονται από το θεσμικό πλαίσιο. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι η λιμνοθάλασσα **Κοτυχίου** με το δάσος **Στροφυλιάς**, η λίμνη **Καϊάφα**, οι καταρράκτες **Νέδα**, η τεχνητή λίμνη **Πνειού** και τα λουτρά **Κυλλήνης**

*Προτεραιότητες και ανάγκες περιοχών **NATURA***

Ανάληψη δράσεων ήπιας κλίμακας και εναρμονισμένων με το φυσικό περιβάλλον για την προστασία τους

- ✓ Πιστοποιημένα δίκτυα μονοπατιών, πεζοπορικών, ποδηλατικών διαδρομών
- ✓ Δημιουργία παρατηρητηρίων της φύσης και άγριας ζωής
- ✓ Σύγχρονα κέντρα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης
- ✓ Συστήματα παρακολούθησης υδάτων
- ✓ Προστατευτικά έργα υποδομής για το οικοσύστημα όπου απαιτείται
- ✓ Μουσείο Αλατιού στις αλυκές Λεχαινών

Περιβαλλοντικός και χωροταξικός σχεδιασμός

Υφιστάμενη κατάσταση

- Οι περισσότεροι Δήμοι **δεν διαθέτουν σύγχρονα Πολεοδομικά Σχέδια**
- Η **Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη** της Περιφέρειας Δ.Ε. βρίσκεται σε εξέλιξη
- Έχουν προκηρυχθεί και **ανατεθεί τα ΤΠΣ Πύργου και Ζαχάρως**, θα προκηρυχθούν και τα υπόλοιπα
- Η άναρχη οικιστική ανάπτυξη, η αυθαίρετη δόμηση και η σπατάλη και εξάντληση των φυσικών πόρων αποτελούν σημαντική απειλή για την φυσική και πολιτιστική κληρονομιάς της περιοχής
- Το ΠΔ του 1993 θεσμοθέτησε **Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ)**, για το σύνολο της παραλιακής περιοχής της Ηλείας δυτικά του Εθνικού Δρόμου Πάτρας - Πύργου - Κυπαρισσίας από τα Λεχαινά μέχρι το όριο με τη Μεσσηνία, η οποία καθορίζει χρήσεις γης, όρια κατάτμησης καθώς και περιορισμούς δόμησης με τρόπο που ασκεί σημαντικές πιέσεις ως προς το είδος και την ένταση της τουριστικής δραστηριότητας που μπορεί να αναπτυχθεί, κυρίως στο θαλάσσιο μέτωπο

Προτεραιότητες και ανάγκες

- Να ολοκληρωθεί και να εφαρμοσθεί ο **χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός**, που θα προβλέπει τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης με σεβασμό στο περιβάλλον και τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης
- Χωροθέτηση με ασφάλεια των **παραγωγικών δραστηριοτήτων**
- Τεκμηριωμένη κοινωνική συμμετοχή στις επικείμενες **διαβουλεύσεις**
- Υποδομές προστασίας των **ακτών Ιονίου** (Κυλλήνιος κόλπος, περιοχές NATURA, νερά άρδευσης κλπ)

Οδικές υποδομές

Υφιστάμενη κατάσταση

- Είναι μια από τις τελευταίες Π.Ε. της χώρας από τις οποίες δεν διέρχεται σύγχρονος αυτοκινητόδρομος
- Την Ηλεία προβλέπεται να διασχίζει ο οδικός άξονας Α5 των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών, ο οποίος μέσω Ιωάννινων, Μεσολογγίου, **Πάτρα, Πύργο** και **Τσακώνα** θα συνδέεται με τον οδικό άξονα **Αθήνας – Τρίπολης – Καλαμάτας**
- Επίσης προβλέπεται να τη διασχίζει εγκάρσια ο άξονας Α72: **Κατάκολο – Πύργος – Αρχαία Ολυμπία – Βυτίνα – Τρίπολη – Μυκίνες**. Ο οποίος, όμως, δεν διαθέτει σήμερα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά
- Το Περιφερειακό Χωροταξικό της Δυτικής Ελλάδας προτείνει **βελτιώσεις και επεκτάσεις** υφιστάμενων οδικών τμημάτων που συνδέουν την **Αρχαία Ολυμπία** με (α) την **Ανδρίτσaina** και τον **Επικούρειο Απόλλωνα**, (β) τις **Μυκίνες**, το **Ναύπλιο** και την **Επίδαυρο** και (γ) την Πύλο, Μεθώνη, Κορώνη και Αρχαία Μεσσηνία

Προτεραιότητες και ανάγκες

- Η **Αρχαία Ολυμπία** να βρεθεί στο επίκεντρο ενός σύγχρονου οδικού δικτύου που συνδέει την **Ανατολική με την Δυτική Πελοπόννησο**, τις πρωτεύουσες των γειτονικών νομών και της δίνει εύκολη πρόσβαση στην παραλία
- Ολοκλήρωση των μελετών, εξασφάλιση χρηματοδότησης και επιτάχυνση των έργων

Λιμενικές Υποδομές

Υπάρχουσα κατάσταση

Η Ηλεία διαθέτει **δύο πολύ σημαντικά λιμάνια:**

Κατάκολο: Δραστηριοποιείται κυρίως στην **κρουαζιέρα** (transit) και συγκαταλέγεται μεταξύ των πέντε δημοφιλέστερων προορισμών κρουαζιέρας της χώρας

Κυλλήνη: Αναπτύσσει κυρίως **ακτοπλοϊκή** δραστηριότητα και δευτερευόντως εμπορική κίνηση τοπικής εμβέλειας. Οι υποδομές του καταρχήν θεωρούνται επαρκείς.

Προτεραιότητα και ανάγκες

Κατάκολο: Βελτίωση υποδομών, συνθήκες λειτουργίας και εμφάνισης παραλιακού μετώπου. Βελτίωση εμπειρίας επιβατών. Δεν υπάρχουν ώριμες συνθήκες για home porting

Κυλλήνη: Προσέλκυση και νέων γραμμών, διεύρυνση του κύκλου εργασιών του λιμανιού. Διεύρυνση δυνατότητας σύνδεσης με Κρήτη, διευκολύνσεις εξαγωγών προς Ιταλία

Μαρίνες: Έχουν κωροθετηθεί δύο μαρίνες σε Κυλλήνη – Κατάκολο (Ανάπτυξη τουριστικού yachting)

Λιμενικά ταμεία: Διερεύνηση συνένωσης ταμείων Κυλλήνης και Κατάκολου λόγω κοντινής απόστασης και περιορισμένων πόρων

Αεροπορικές Υποδομές

Υπάρχουσα κατάσταση

Η Ηλεία εξυπηρετείται κυρίως από τα αεροδρόμια:

- Ανδραβίδα (στρατιωτικό)
- Άραξος (Διεθνές)
- Καλαμάτα (Διεθνές)

Προτεραιότητες και ανάγκες

- Αναβάθμιση υποδομών Αράξου
- Επιτάχυνση και ολοκλήρωση οδικού δικτύου για αξιοποίηση ροών αεροδρομίου Καλαμάτας
- Ολοκλήρωση αδειοδότησης και λειτουργίας Επιταλίου

Σιδηροδρομικές υποδομές

Υφιστάμενη κατάσταση

- Ο Πύργος συνδέεται με το Κατάκολο και την Αρχαία Ολυμπία με τουριστική γραμμή
- Προγραμματίζεται από τον ΕΡΓΟΣΕ σε **Α' Φάση** η αναβάθμιση της υφισταμένης μονής σιδηροδρομικής γραμμής στα τμήματα Πάτρα – Πύργος – Καλαμάτα και σε **Β' Φάση** η λειτουργία της γραμμής με μετατροπή του μετρικού σε κανονικού εύρους με προδιαγραφές ηλεκτροκίνησης και σύγχρονης σηματοδότησης και ταχύτητα σχεδιασμού έως 160 km/h
- Το τμήμα **Πάτρα – Πύργος** έχει συνολικό μήκος 131,84 χλμ. και έχει μελετηθεί σε επίπεδο οριστικών μελετών και τευχών δημοπράτησης. Για το υπόλοιπο τμήμα έως την Καλαμάτα το έργο έχει μελετηθεί σε επίπεδο προμελέτης και υπολείπονται οι οριστικές μελέτες
- Προγραμματίζεται επίσης η αναβάθμιση της γραμμής **Κατάκολο – Πύργος – Αρχαία Ολυμπία**

Προτεραιότητες και ανάγκες

- Ολοκλήρωση των μελετών, εξασφάλιση χρηματοδότησης και έναρξη των έργων

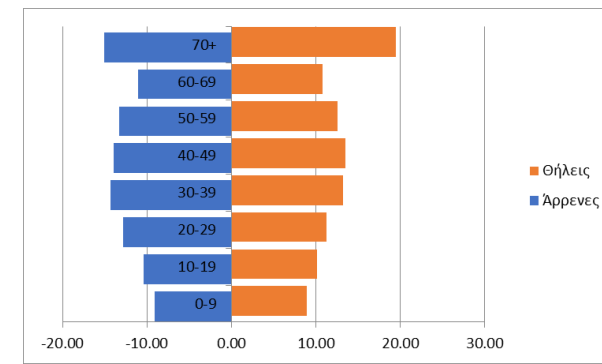
Πληθυσμιακή συρρίκνωση και έξοδος

Υφιστάμενη κατάσταση

- Συνολική μείωση πληθυσμού Ηλείας 1991-2021 (-16,7%) [Ελλάδα +1,68%]
- Επιταχυνόμενη διαδικασία: Για κάθε γέννηση το 2021 αντιστοιχούν 2,08 θάνατοι
- Γήρανση πληθυσμού: το 2011 η μεγαλύτερη πληθυσμιακή ομάδα ήταν η +70 ετών
- Η **έξοδος του νεανικού πληθυσμού** κυρίως τις ορεινές και λιγότερο προσβάσιμες περιοχές είναι η μεγαλύτερη απειλή την οποία αντιμετωπίζει η περιοχή (αλλά και η χώρα)
- Ιδιαίτερα μεγάλη η μείωση στις αγροτικές και ορεινές περιοχές
- **Εγκατάλειψη οικισμών, εκτάσεων και καλλιεργειών**

Προϋποθέσεις ανάπτυξης: Πολιτικές δημογραφικής ανάκαμψης και ενίσχυσης της ελκυστικότητας της περιοχής

- Ολοκληρωμένο πρόγραμμα **ανάσχεσης του brain-drain**, επιστροφής των νέων και προσέλκυσης κατοίκων (ψηφιακοί νομάδες, silver economy) σε ένα περιβάλλον περιβαλλοντικής ποιότητας και ισορροπίας, προσβασιμότητας, ασφάλειας και ευρυζωνικότητας

Κοινωνική συνοχή

- *Υφιστάμενη κατάσταση*
- Χαμηλό ποσοστό ανεργίας (7,1%), όμως, τα στοιχεία της ΔΥΠΑ (2022) στο 12μηνο 10/2021 – 9/2022 καταγράφουν 15.227 εγγεγραμμένους άνεργους στην Ηλεία, εκ των οποίων το **60% είναι μακροχρόνιοι**
- Άνω του 25% του πληθυσμού της ΠΕ Ηλείας βρίσκεται σε **κίνδυνο φτώχειας**
- Σημαντικός αριθμό **μεταναστών** (162% του ΜΟ της χώρας) οι οποίοι εργάζονται στον πρωτογενή τομέα
- Μεγάλη κοινότητα **Ρομά** (4.500 άτομα) με σημαντικά προβλήματα περιθωριοποίησης και γκετοποίησης

Προτεραιότητες και ανάγκες

- Σημαντικές πολιτικές για τις **ευπαθείς ομάδες** (υπηρεσίες Κέντρων Κοινότητας, Συμβουλευτικά Κέντρα, Ξενώνες Φιλοξενίας, Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας, ΚΔΑΠ, ΚΑΠΗ, Κοινωνικό Παντοπωλείο, 'Βοήθεια στο Σπίτι', Κέντρο ΡΟΜΑ και Παιδικοί Σταθμοί)
- Προβλήματα εξοπλισμού, προσωπικού, κτιριακών εγκαταστάσεων για την παροχή των κοινωνικών υπηρεσιών
- Σχεδιασμός σύγχρονων πολιτικών για **Ρομά και μετανάστες**

Σύστημα Υγείας

Υφιστάμενη κατάσταση: Κατακερματισμένο και υποβαθμισμένο σύστημα Υγείας

- Η Ηλεία διαθέτει το Γενικό Νοσοκομείο Πύργου, το Γενικό Νοσοκομείο Αμαλιάδας και το Γενικό Νοσοκομείο/Κέντρο Υγείας Κρεστένων τα οποία παρέχουν δευτεροβάθμια περίθαλψη.
- Διαθέτει επίσης 8 Κέντρα Υγείας και 35 Περιφερειακά Ιατρεία
- Οι αποστάσεις μεταξύ των τριών νοσοκομείων είναι σχετικά μικρές και οι νέες οδικές υποδομές θα τις ελαχιστοποιήσουν
- Ο αριθμός των ιατρών ανά κάτοικο βρίσκεται στην 49^η θέση των Π.Ε της χώρας σηματοδοτώντας τη σοβαρή συρρίκνωση του προσωπικού και την υποστελέχωση των δομών υγείας.
- Καταγράφονται σημαντικές ελλείψεις ιατρικού προσωπικού σε βασικές ειδικότητες

Προτεραιότητες και ανάγκες: Δημιουργία αίσθησης ασφάλειας στους ντόπιους και ξένους επισκέπτες

- **Ενίσχυση ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού** με ειδικά κίνητρα για πυρόπληκτες περιοχές ή περιοχές σε υστέρηση
- **Εξειδίκευση** των υποδομών υγείας
- Συνεργασία με το **Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Πατρών**
- Αναβάθμιση του συστήματος **πρωτοβάθμιας** φροντίδας
- Σύγχρονος τεχνολογικός **εξοπλισμός**

Εκπαίδευση

Υφιστάμενη κατάσταση

- Υπάρχει σχετική επάρκεια υποδομών και διδακτικού προσωπικού πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Δεν διαθέτει κανένα Ίδρυμα ή Τμήμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Στο παρελθόν υπήρχαν 2 Τμήματα του πρώην Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας στον Πύργο και στην Αμαλιάδα, ωστόσο καταργήθηκαν το 2021
- Τα Πανεπιστήμια Πατρών και Πελοποννήσου έχουν συμφωνήσει στην δημιουργία Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Αρχαία Ολυμπία και επίσης το Πανεπιστήμιο Πατρών έχει ανακοινώσει την ίδρυση Γεωργικής Σχολής στην Αμαλιάδα σε συνεργασία με την Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή

Προτεραιότητες και ανάγκες: Δομές εκπαίδευσης για τη βελτίωση της παραγωγικότητας

- Δομές εκπαίδευσης και **κατάρτισης των αγροτών** για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της ψηφιακής, βιολογικής και περιβαλλοντικά φιλικής γεωργίας και των ποιοτικών απαιτήσεων των διεθνών αγορών
- Δομές εκπαίδευσης και **κατάρτισης στον τουρισμό** και στην επεξεργασία τροφίμων
- Η Αρχαία Ολυμπία έχει την παγκόσμια εμβέλεια και ακτινοβολία που επιτρέπουν **να φιλοξενήσει διεθνή μεταπτυχιακά προγράμματα ανθρωπιστικών σπουδών στα πεδία του πολιτισμού, των τεχνών, του αθλητισμού, των διεθνών σχέσεων**, της συνύπαρξης και συνεργασίας και των ειρηνευτικών προσπαθειών, σε συνεργασία με πανεπιστήμια διεθνούς κύρους όπως **Harvard, Yale, Oxford, Cambridge κ.α.**

Πύργος και Κατάκολο

Υπάρχουσα Κατάσταση

Πρωτεύουσα της ΠΕ Ηλείας, σημαντικό διοικητικό και εμπορικό κέντρο της περιοχής. Σημαντικά πλεονεκτήματα το λιμάνι του **Κατάκολου**, η γειτνίαση με την **Αρχαία Ολυμπία**, η **εμπορική παράδοση**, ιδιαίτερα ως κέντρο εμπορίας **μαύρης σταφίδας**, και η γεωργική ενδοχώρα. Σημαντικό λιμάνι και κύρια είσοδος για την ανάπτυξη της **κρουαζιέρας και του διεθνούς τουρισμού**. Η συνύπαρξη του θαλάσσιου μέτωπού (Κατάκολο) με τις εκβολές του Αλφειού δίνουν τη δυνατότητα διαμόρφωσης ενός περιβάλλοντος υψηλής ποιότητας ζωής και αειφορίας.

Προτεραιότητες και προτάσεις

- Βελτίωση αστικών **υποδομών**
- Αναβάθμιση της **σιδηροδρομικής γραμμής** Κατάκολο – Πύργος – Αρχαία Ολυμπία
- Βιώσιμη διαχείριση των προβλημάτων του **Αλφειού** και ανάδειξη και προστασία των εκβολών του ποταμού (δημιουργία Πάρκου στο Δέλτα του ποταμού, απορρύπανση, σύνδεση με ποδηλατόδρομο).
- Δημιουργία **Επιχειρηματικού Πάρκου**, και πολιτικές ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας
- Δημιουργία **Ενεργειακής Κοινότητας**
- Δημιουργία **Μουσείου** στην πόλη του Πύργου
- Δημιουργία **Λαογραφικού Μουσείου Μαύρης Σταφίδας**
- Ολοκληρωμένη στρατηγική 2020 – 2030 **έξυπνης πόλης**
- Ανάδειξη ως πόλη **Ολυμπιακής Λογοτεχνίας και Ποίησης**
- Ενίσχυση πολιτικών κοινωνικής **συνοχής**

Προβλήματα και περιορισμοί για την Αρχαία Ολυμπία

- Χαμηλής ποιότητας **σύνδεση με τους εθνικούς οδικούς άξονες**, αλλά και το οδικό δίκτυο της Πελοποννήσου
- Η επισκεψιμότητα των αρχαιολογικών μνημείων **δεν μετατρέπεται σε προστιθέμενη αξία** για την περιοχή
- Ελλειψη ελκυστικών **τουριστικών 'προϊόντων'**
- Ελλείψεις σε ποιότητα και ελκυστικότητα του τοπικού τουριστικού κεφαλαίου, το οποίο περιλαμβάνει τον ξενοδοχειακό εξοπλισμό και την εστίαση
- Χαμηλή αισθητική του **οικιστικού** πλέγματος της Αρχαίας Ολυμπίας
- Ελλείψεις σε **πολιτιστικές** υποδομές που θα αξιοποιήσουν και θα προβάλλουν το πολιτιστικό απόθεμα της
- Ελλείψεις σε **αθλητικές** υποδομές που επιτρέψουν τη διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων.
- Ελλιπής **στελέχωση** του Δήμου με επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό
- Αρνητικές επιπτώσεις στο **τοπίο και την αγροτική παραγωγή** από τις πυρκαγιές

Αναπτυξιακές δράσεις για την Αρχαία Ολυμπία

Προτεραιότητες και ανάγκες

- **ΟΧΕ:** Οριστικοποίηση και υλοποίηση της εγκριθείσας (υπάρχουσας ΟΧΕ) και των έργων υποδομής:
- Ολοκλήρωση και ποιοτική αναβάθμιση **οδικών και σιδηροδρομικών υποδομών** που συνδέουν την Αρχαία Ολυμπία με το εθνικό δίκτυο, τον Πύργο και τους άλλους τουριστικούς προορισμούς της Πελοποννήσου
- **Αισθητική ανάπλαση του οικιστικού πλέγματος** της Αρχαίας Ολυμπίας
- Αποκατάσταση αδρανών κελυφών για την δημιουργία **πολυχώρων πολιτισμού** και εκπαίδευσης
- Δημιουργία **αθλητικών υποδομών** που επιτρέψουν τη διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων
- Σύνδεση Αρχαίας Ολυμπίας με Θάλασσα
- **Στελέχωση** του Δήμου με επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό για την υλοποίηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού
- Αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων στο τοπίο και την αγροτική παραγωγή από τις **πυρκαγιές**

Αναπτυξιακές δράσεις για την Αρχαία Ολυμπία II

Ενίσχυση της διεθνούς παρουσίας

- **Δημιουργία φορέα** (ΑΟ) για την διαχείριση των soft δράσεων προβολής και αξιοποίησης του πολιτιστικού κεφαλαίου της περιοχής
- Διαμόρφωση **ελκυστικών τουριστικών ‘προϊόντων’** που θα συνδυάζουν μνημεία της φύσης και του πολιτισμού
- Δράσεις ενίσχυσης της ελκυστικότητας του τοπικού τουριστικού κεφαλαίου
- Ανάπτυξη **διεθνών** σχέσεων και συνεργασιών
- Διεθνούς κύρους **Μεταπτυχιακά** Προγράμματα Ολυμπισμού, Αθλητισμού και Πολιτισμού

Τρίπολο: Αρχαία Ολυμπία – Αρχαία Ήλις – Επικούρειος Απόλλων

- Αρχαία Ολυμπία
- Ναός του Επικούρειου Απόλλωνα
- Αρχαία Ήλις: Η πόλις-κράτος της ιδέας των Ολυμπιακών αγώνων

Προϋποθέσεις ανάπτυξης

- Εκπόνηση ειδικού σχεδίου **πολιτιστικής και χωρικής ενοποίησης**
- Έργα υποδομής (ανάδειξη χώρων **Αρχαίας Ηλιδας**, μονοπάτια σύνδεσης κλπ)
- Εκδηλώσεις
- Διεθνής προβολή

Όραμα και στρατηγική

- Η παγκόσμια εμβέλεια και το ιστορικό και πολιτιστικό βάρος της Αρχαίας Ολυμπίας να αξιοποιηθούν προς όφελος των κατοίκων της περιοχής και της χώρας.
- Το αναπτυξιακό εγχείρημα έχει **εθνικό** χαρακτήρα
- Η γη της Ολυμπίας δικαιούται, πέρα από την αίγλη, να συμμετέχει και **στα οφέλη από την παγκόσμια προστιθέμενη αξία** που έχει δημιουργήσει ο δικός της πολιτισμός
- **Αναπτυξιακός ορίζοντας 10ετίας**
- Ολιστική προσέγγιση με σχέδιο και συνέργειες και ένα **πρότυπο τοπικής ανάπτυξης** που βασίζεται στην τοπική γνώση και στις αρχές της αειφόρου, έξυπνης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης
- Αξιοποίηση των **συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής** στον παγκόσμιας εμβέλειας πολιτισμό, τον τουρισμό, τον πρωτογενή τομέα